

Hoeksche Chips/ Boerderijchips

Duurzaamheidsrapport 2017

Hoeksche Chips en duurzaamheid 2017

1 Inhoud

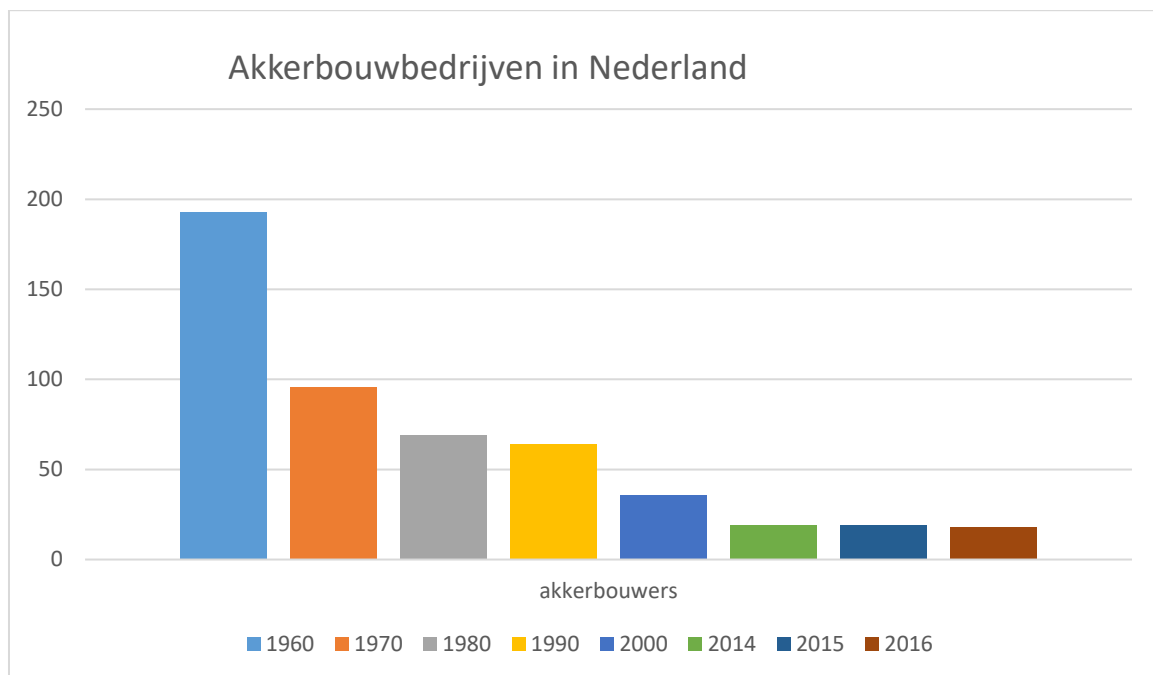
2	Inleiding.....	3
3	Duurzame aardappelteelt.....	3
3.1	Insectenbestrijding:.....	3
3.2	Onkruidbestrijding:.....	4
3.3	Bemesting:.....	4
3.4	Ziektebestrijding:.....	5
3.5	Mechanisatie:.....	6
3.6	CO2 Footprint.....	7
3.7	Bewaring van de aardappelen:.....	7
4	Flora en Fauna beleid.....	7
	Faunarand naast akkerbouwperceel.....	8
5	Duurzame Chips productie.....	8
5.1	Energie:.....	9
5.2	Watergebruik:.....	10
5.3	CO2 footprint.....	10
5.4	Verpakking:.....	10
5.5	Gebruik grondstoffen.....	11
5.6	Restproducten.....	11
5.7	Transport:.....	11
5.8	Leveranciers:.....	12
5.9	Machines en productielocatie.....	13
5.10	Personeelsbeleid:.....	13
5.11	Behaalde reducties:.....	13
6	Hoe toon je duurzaamheid aan.....	14
6.1	On the way to Planet Proof.....	14
6.2	Duurzaamheidscertificaat.....	15
6.3	Global gap:.....	15
7	Doelstelling voor de toekomst.....	15
7.1	Doelstelling voor de verdere toekomst:.....	16
7.2	Maatschappelijk Verantwoord ondernemen:.....	16
8	Erkend streekproduct.....	16

2 Inleiding

Uitgangspunt van dit duurzaamheidsplan is dat we bij het telen van onze gewassen en het bakken van onze chips rekening houden met milieu en omgeving. dit betekent dus een verdergaande aanpak dan alleen voldoen aan wettelijke normen.

Voorbeelden daarvan worden besproken in dit rapport zoals bv de akkerranden, die zijn niet alleen mooi om naar te kijken, ze hebben ook nog een functie.

Duurzaamheid is een begrip wat wij uitleggen als het moet lang mee gaan. Dat geldt natuurlijk ook voor de boerderij die we nog generaties lang willen doorgeven. Dat gaat niet vanzelf meer. In 1960 waren er nog 193.000 akkerbouwbedrijven. Nu is dat minder dan 20.000.

Vanwege de fluctuerende prijzen van onze producten zijn we in 2005 begonnen om chips te maken van onze aardappelen. Hiermee kregen we een nieuwe poot onder ons bedrijf.

Omdat we in ons bedrijf duurzaamheid hoog in het vaandel hebben was het vanzelfsprekend om de chips ook op een duurzame manier te gaan maken. In dit rapport leest u het verslag van 2017.

3 Duurzame aardappelteelt

3.1 Insectenbestrijding:

In de speciaal aangelegde akkerranden kunnen nuttige insecten zich voeden en verschuilen. Deze nuttige insecten voorkomen dat luizen een plaag vormen. Hierdoor is het vrijwel niet nodig om insecten te bestrijden. Een besparing van 90% ten opzichte van gangbare teelt. Het in stand houden van de akkerranden betekent bovendien dat er weinig tot geen afspoeling van nutriënten en schadelijke stoffen naar de watergangen plaatsvindt.

Akkerrand om nuttige insecten te lokken

3.2 Onkruidbestrijding:

Onkruiden kunnen een groot probleem zijn in aardappelen. We maken gebruik van het dichte bladerdak van de aardappelen die het licht wegnemen van de onkruiden. Hiervoor is het belangrijk dat de aardappel een ruime voorsprong heeft op het onkruid. Dit bereiken we door net voordat de aardappel opkomt een grondbewerking (frezen) uit te voeren, die het reeds gekiemde onkruid weghaalt.

3.3 Bemesting:

Onze aardappelen kunnen niet zonder bemesting. 70% van de bemesting wordt aangewend uit dierlijke mest, Alle fosfaat komt hierdoor uit dierlijke mest. De Kali komt voor 50% uit dierlijke mest en voor 50% uit kalizout. De stikstof komt voor 70% uit dierlijke mest en voor 30% uit kunstmest. Het doel is om de bemesting voor 100% uit dierlijke mest te halen. Door verbeterde technieken komt dit doel in zicht. Het blijft echter elk jaar weer afhankelijk van de weersomstandigheden of het lukt. Dierlijke mest wordt aangevoerd van bronnen die op korte afstand zijn gelegen. zodat de CO2 impact van transport zo klein mogelijk blijft

3.4 Ziektebestrijding:

Schimmels blijven een probleem. De aardappel is zeer gevoelig voor Phytophthora, een schimmelziekte. Bij de rassenkeuze kun je rekening houden met de weerstand van de aardappel tegen deze ziekte. Helaas is er nog geen ras dat volledig resistent is. Onze computer geeft aan wanneer de kans op phytophthora groot is, zodat we op gerichte momenten een beschermende bespuiting uit kunnen voeren, dit betekent dat er dus niet op vaste momenten wordt gespoten maar uitsluitend wanneer het risico op besmetting groot is. In 2016 hebben we geïnvesteerd in een nieuwe techniek, de wingsprayer. Door deze techniek wordt een driftreductie gehaald van 99% en is een besparing op middelen mogelijk van 10-20%.

3.5 Mechanisatie:

Door 2 bewerkingen te combineren in 1 werkgang verminderen we brandstof en insparing op het land. De grondbewerking en het poten wordt nu door 1 trekker uitgevoerd. Onze trekkers zijn uitgerust met GPS waardoor we een brandstofbesparing van 15% gerealiseerd hebben. Er worden geen onnodige sporen meer gereden. We hebben geïnvesteerd in lagedruk banden. Deze banden ontzien de boden, waardoor de bodembiodiversiteit beter in stand blijft. Hierdoor krijg je betere doorworteling van de grond en kunnen de planten met minder voedingstoffen betere opbrengsten genereren.

3.6 CO2 Footprint

De CO2 footprint geeft aan hoeveel uitstoot er plaatsvindt bij een bepaalde handeling. Voor onze aardappelteelt hebben we dit in beeld gebracht.

CO2 Berekening Aardappelteelt Hoeksche Hoeve

Teelt	20	ha					
	liters/ha	hectares	ltrs/ bewerking	aant. bewerkingen	ltrs totaal	equivalenten CO2/kg	kg CO2
Frezen	50	20	1.000	1	1.000	0,4	400
Poten	28	20	560	1	560	0,4	224
Spuiten	1	20	18	15	270	0,4	108
Rooien	75	20	1.500	1	1.500	0,4	600
ploegen	19	20	380	1	380	0,4	152
transport	7	20	140	1	140	0,4	56
Bemesting			kg				
Stikstof (N)	40	20	800			5,1	4.080
Stikstof uit dierlijke mest	180	20	3.600			2,5	9.000
Ruwfosfaat (P2O5)	100	20	2.000			1,3	2.600
Kalimeststof (K2O)	450	20	9.000			0,3	2.700
Gewasbescherming							
kg active stof							
herbiciden	4,7	20	94			18,2	1.702
fungiciden	1,7	20	35			11,7	407
insecticiden	0,0	20	0			14,8	0
Energie bewaring zonne energie					15000		0
Energie groene stroom					5000		0
Totaal CO2 equivalenten							22.029

3.7 Bewaring van de aardappelen:

De aardappeloogst start in juli, tot en met oktober worden de aardappelen wekelijks gerooid en tot chips verwerkt. In deze periode gaan de aardappelen letterlijk vanaf het land in de chipszak. Vanaf oktober gaan de aardappelen de bewaring in. Hier worden ze op een constante temperatuur gehouden met behulp van zonne-energie. 100% van de energie behoefte van de bewaring komt van zonne-energie. Omdat aardappelen zonder behandeling gaan kiemen is een behandeling noodzakelijk. Wij maken gebruik van 1,4sight, een kiemremmer die bestaat uit stoffen die de aardappel zelf ook aanmaakt om in kiemrust te komen. Zo kunnen we ze bewaren tot de volgende oogst.

4 Flora en Fauna beleid

Onze boerderij ligt in het open landschap, we delen dit landschap met een enorme diversiteit aan flora en fauna. Door de inrichting van ons bedrijf stimuleren we deze

diversiteit. We hebben nestkasten voor uilen in de gebouwen, nuttig om de muizen onder controle te houden. Er leven 4 soorten uilen op onze boerderij. De ransuil, velduil, steenuil en de kerkuil. In de schuur hebben we een uilenkast waar in de winter van 2016 een kerkuil in gesignaleerd is. De hoop is dat deze uil in het komende seizoen (voorjaar 2017-2018) hier gaat nestelen. Rondom de schuren vliegen in de avond en de nacht talloze vleermuizen die ons helpen de insecten te bestrijden. Langs onze akkers hebben we fauna randen, deze zijn bedoeld om de vogels en kleine zoogdieren de winter door te helpen. In deze randen zaaien we planten die in de winter zaden hebben zodat deze dieren hier kunnen foerageren. Vogeltellers geven aan dat de diversiteit van vogels erg groot is in deze randen.

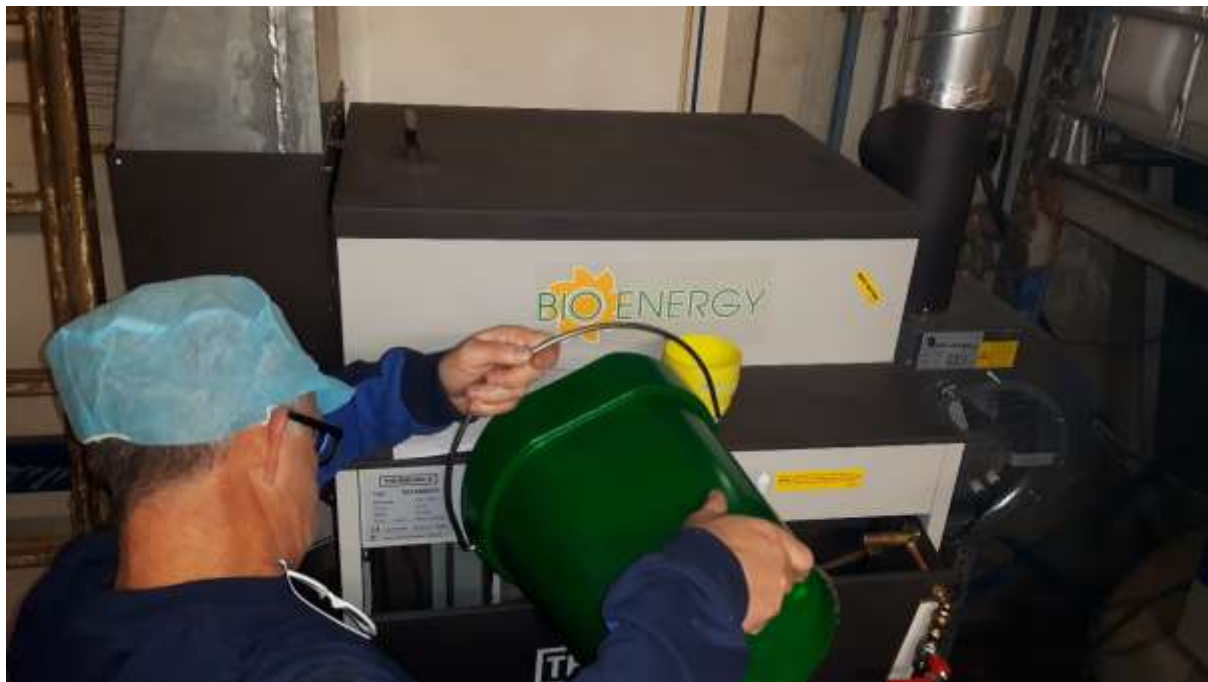
Faunarand naast akkerbouwperceel

5 Duurzame Chips productie

Bij de verwerking van onze eigen Planet Proof gecertificeerde aardappelen tot chips gaan we zo duurzaam mogelijk te werk. Niet alleen duurzaamheid is belangrijk ook kwaliteit. Hoeksche Chips is BRC AA gecertificeerd: De British Retail Consortium (BRC) is een inspectieprotocol gebruikt door Britse retailers en omvat eisen waaraan leveranciers moeten voldoen. De BRC vereist dat een kwaliteitssysteem aanwezig is, dat HACCP toegepast wordt en dat de omgeving, product, proces en personeel in dit systeem opgenomen zijn (Goede Hygiëne Praktijk vereisten).

5.1 Energie:

Onze energie wordt gedeeltelijk van zonnepanelen betrokken. Deze panelen hebben we in 2010 laten installeren en hebben de afgelopen 6 jaar 49.000 kg CO₂ uitstoot voorkomen. Onze zonnepanelen genereren jaarlijks 15.000 KW aan zonnestroom. Dit is 30% van onze totale stroom behoefte. We voorkomen hier ruim 8000 kg CO₂ uitstoot per jaar mee. De overige stroombehoefte wordt uit groene stroom gehaald. De zonnebloemolie die niet meer geschikt is voor het frituren wordt gebruikt om de ruimte te verwarmen.

In 2016 is een kachel aangeschaft die op zonnebloemolie brandt.

Wat dan nog over is wordt gebruikt om biodiesel van te maken. Dit wordt in Duitsland bijgemengd bij de dieselolie. Hierdoor dragen we bij aan verdere vermindering van CO₂ uitstoot buiten onze productie om. Elke liter biodiesel bespaart 2.2 kg CO₂. Dit is berekend voor biodiesel die rechtstreeks van landbouwproducten wordt gemaakt. Onze biodiesel is al gebruikt voor het frituren van chips en heeft daarmee een nog beter effect op de CO₂ uitstoot. Ons doel op langere termijn is om deze biodiesel voor eigen productie te gaan gebruiken. (op dit moment is gebruik van pure biodiesel ook wanneer we die zelf zouden produceren nog niet toegestaan) Door gebruik van High Oleic Zonnebloemolie is het verbruik van zonnebloemolie met 20% afgenomen. Ook andere reststromen van de chipsproductie worden gebruikt om energie op te wekken: De afgekeurde chips worden vergist bij een vergistingsbedrijf. Verder hebben wij, om een gedeelte van de CO₂ uitstoot te compenseren we in ons bedrijf 1 ha bos aangelegd. 1 ha bos legt per jaar 14,9 ton CO₂ vast. 1 ha suikerbieten legt per jaar 26 tot 30 ton CO₂ vast. We telen 25 ha suikerbieten per jaar, deze CO₂ vastlegging wordt gedeeltelijk weer teniet gedaan door de bewerkingen die noodzakelijk zijn op het bietenperceel. CO₂ wordt ook vastgelegd door het organische stof gehalte van de grond te verhogen. Door de teelt van groenbemesters, het hakselen van stro en het toepassen van dierlijke mest verhogen we jaarlijks het organische stof gehalte van de bodem. Dit is echter een langdurig proces.

5.2 Watergebruik:

In 2014 zijn we ons koelwater gaan recirculeren en gaan gebruiken voor het wassen van de aardappelen, een besparing van 400 liter per uur! Het water wat we gebruiken voor koeling wordt hergebruikt als waswater voor de aardappelen en om de machines te reinigen. In tegenstelling tot gangbare chips worden onze reeds gewassen en gesneden aardappelschijfjes niet gespoeld. Dit heeft niet alleen een positief effect op de smaak van de chips, we besparen daar enorm veel water mee, wat niet door waterzuiveringsinstallaties hoeft worden afgevoerd. Ons water mag op het oppervlaktewater geloosd worden en kan weer gebruikt worden voor irrigatie.

5.3 CO2 footprint

	verbruik	uren/ per uur	aantal dagen/week	aantal weken	totaal	CO2/kg equivalenten	
Fabriek							
Bakpan 2 stuks	20	12	5	50	60.000	0,4	24.000
elektra					86.242	0,0	0
water					1.552	0,3	462
karton					56.473	0,0	68
folie					9.838	3,5	33.971
transport					100.000	0,4	8.000
Totaal CO2 equivalenten							58.501

5.4 Verpakking:

Onze chips wordt verpakt in een gelamineerde folie. We gebruiken metaalvrije, PVC vrije folie, waardoor onze verpakkingen volledig recyclebaar zijn. Doelstelling is om binnen 5 jaar te werken met folie die niet afkomstig is van aardolieproducten. We hebben contacten met een bedrijf wat folie kan maken van plantaardige grondstoffen. De hoeveelheid verpakkingsmateriaal is de afgelopen jaren afgenomen. De inhoud van doos boerderijchips is in 2012 met 30% toegenomen, waardoor het kartongebruik en de vervoersbewegingen evenredig zijn afgenomen. Het karton wat gebruikt wordt is duurzaam en gecertificeerd.

5.5 Gebruik grondstoffen

	2017	2018	2019	2020
Kg aardappelen /kg chips	3.1			
Folie in kg / kg chips	0,059			
Olie in kg/kg chips	0.35	0.33		
Karton in kg / kg chips	0,27			

5.6 Restproducten

Onze restproducten bestaan uit olie, uitgesorteerde aardappelen, chips, papier en folie.

Ondanks het feit dat deze restproducten allen gerecycled worden, is de doelstelling om deze restroom te verminderen in de komende jaren.

	2017	2018	2019	2020
Kg aardappelen/ kg chips	0.15			
Reststroom olie in Liter / kg chips	0,3			
Kg folie/ kg chips	0.0061	0.0025		

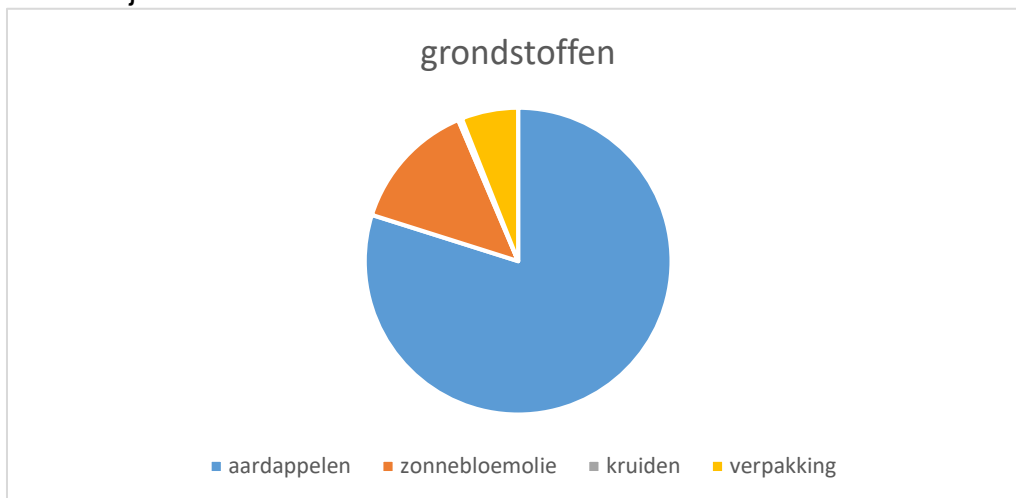
5.7 Transport:

Doordat onze belangrijkste grondstof, de aardappelen, op ons eigen bedrijf geteeld worden vermijden we de grootste transport stroom. Namelijk de aardappelen naar de fabriek brengen. Dit is bij andere fabrieken een van de grootste CO2 uitstoot posten. Per 1000 kg chips is namelijk 4000 kg aardappelen nodig. Doordat we onze chips rechtstreeks afzetten naar onze klanten is de keten volledig gesloten. Van Land tot Klant. Hiermee reduceren we de transport van aardappelen met 75% (in plaats van aardappelen, chips afvoeren) De transportkosten van chips naar de eindbestemming zijn de afgelopen jaren verminderd door efficiëntere verpakkingen. Een van de vrachtauto's die onze chips naar de supermarkten brengt rijdt op aardgas.

5.8 Leveranciers:

Voor onze grondstoffen zijn we alleen voor onze olie, kruiden en verpakkingsmaterialen afhankelijk van andere leveranciers.

Kruiden: Voor onze kruiden werken we samen met “de Weerd Specerijen” (Skal-gecertificeerd). Dit is een bedrijf dat perfect aanvoelt wat wij bedoelen als we zeggen dat we alleen natuurlijk grondstoffen willen gebruiken. Zodoende bevatten onze kruiden geen E-nummers en allergenen. Wij weten dat lang niet alle E-nummers schadelijk zijn, maar door er geen te gebruiken voorkom je verwarring op dit punt.

Zeezout: ons zeezout komt van La Baleine. Het zout wordt gewonnen uit zout velden in Zuid Frankrijk die gevuld worden met zeewater tijdens de vloed. Door de zon verdampt het water en het zout blijft over.

Zonnebloemolie: Vanaf onze start in 2005 gebruiken we zonnebloemolie. Wij waren daar van de chipsfabrikanten een van de eersten in. Inmiddels gebruiken we High Oleic Zonnebloemolie. Deze olie bevat meer onverzadigd vetzuur. In traditionele

zonnebloemolie zit 20% onverzadigd vetzuur, terwijl High Oleic Zonnebloemolie van 60 to 90% onverzadigd vetzuur bevat. Niet alleen is deze olie gezonder, hij gaat ook langer mee, waardoor het oliegebruik met 20% verminderd is. Wij betrekken onze olie bij Aldoc, een lokale distributeur.

We selecteren onze leveranciers op kwaliteit en duurzaamheid.

5.9 Machines en productielocatie

We zijn een voorstander van de circulaire economie. Vrijwel alle machines in de chipsfabriek werden tweedehands gekocht en vaak door onszelf samengebouwd tot een productielijn; repareren heeft bij ons voorrang boven vervangen. Inmiddels hebben we wel nieuwe machines aangeschaft omdat deze efficiënter en dus duurzamer werken. We hebben goede contacten met de plaatselijke smid die voor ons machines aanpast aan ons doel. Onze productie locatie is in een loods op het boerenerf die zijn oorspronkelijke functie verloren had, zodat deze nu weer een nieuwe functie gekregen heeft.

5.10 Personeelsbeleid:

Wij betrekken geen producten uit lage lonen landen. Er is bij onze producten dus geen risico op kinderarbeid of uitbuiting van arbeidskrachten. Onze personeelsleden krijgen bij aantreden een opleidingsplan, hierdoor kunnen ze groeien in hun functie. Voor onze eigen producten, aardappelen en chips is dit vastgelegd in onze Global Gap en BRC certificering, waar een paragraaf gewijd is aan personeelsbeleid (scholing, huisvesting, hygiëne en beloning). Omdat wij de veiligheid van onze werknemers belangrijk vinden, zijn ze allen opgeleid tot bedrijfshulpverlener. Deze opleiding vindt jaarlijks plaats. Ons personeel komt uit de Hoeksche Waard, 50% komt met de fiets en de rest maakt gebruik van carpooling. Ze werken volgens de CAO. Van onze leveranciers eisen wij een BRC certificering. De zonnebloemen voor onze High Oleic zonnebloemolie worden in Europa geteeld en de raffinage is BRC gecertificeerd.

5.11 Behaalde reducties:

In de afgelopen 10 jaar behaalde reducties:

- 25% van de door ons gebruikte energie komt nu uit zonne-energie
- Insecticiden gebruik met 90% gedaald door akkerranden langs onze aardappelpercelen
- Kunstmest gebruik met 50% gedaald door gebruik dierlijke mest
- Transport van aardappelen met 75% gedaald door eigen verwerking aardappelen.
- Transport van chips in 2012 gedaald met 10% en in 2015 verder gedaald met 4%
- Volume verpakking in 2012 gedaald met 10% en in 2015 verder gedaald met 4%

In 2017 behaalde resultaten:

- Uitsluitend gewerkt met Planet Proof gecertificeerde aardappelen.

6 Hoe toon je duurzaamheid aan

Duurzaamheid kan steeds beter, daarom zijn we met onze boerderij aangesloten bij [Stichting Veldleeuwrik](#). Binnen Stichting Veldleeuwrik werken akkerbouwers en verwerkende bedrijven samen om de duurzame productie van de akkerbouw te stimuleren. Daarvoor heeft ze een eigen duurzaamheidssystematiek 'Veldleeuwrik' ontwikkeld.

De kern hiervan is dat iedere akkerbouwer, ondersteund door enkele collega's, een eigen duurzaamheidsplan schrijft en uitvoert. Door ervaring en kennisuitwisseling zijn de akkerbouwers in staat om een steeds grotere bijdrage aan duurzaamheid te leveren.

Door de groeiende wereldbevolking is er een groeiende behoefte aan goed en gezond voedsel. Daarom moeten we zuinig met onze bronnen (water, bodem en lucht) omgaan. Hoewel Nederland in de wereldvoedselvoorziening geen grote speler is, moeten we toch verder optimaliseren om onze afhankelijkheid te verkleinen. Bovendien is Nederland een toonaangevende natie als het gaat om productieverbetering en innovatie.

Aan de hand van tien indicatoren voor duurzaamheid zoeken akkerbouwers ieder jaar weer nieuwe mogelijkheden op hun eigen bedrijf. En ze meten het resultaat. Duurzaamheid is daarmee een voortdurende zoektocht naar verbeteringen geworden. Elke deelnemer formuleert zijn eigen duurzaamheidsdoelen. Kennisuitwisseling met collega's en professionele begeleiding zijn de sleutel naar succes.

6.1 On the way to Planet Proof

PlanetProof richt zich op vijf aandachtsgebieden van de Sustainable Development Goals van de United Nations: bodem, landschap & biodiversiteit, water, energie, productie & consumptie en klimaat. De tuinders, telers en verwerkers spannen zich onder meer in voor schonere lucht, vruchtbare bodem, betere waterkwaliteit en circulaire afvalverwerking en recycling.

Willen we met z'n allen daadwerkelijk een bijdrage leveren aan een duurzame wereld, dan moeten we de juiste keuzes maken. PlanetProof helpt ons te kiezen voor duurzamere producten; we zijn 'On the way to PlanetProof'.

We worden hiervoor beoordeeld op 5 aandachtsgebieden:

- Bodem, landschap & biodiversiteit
- Water
- Energie
- Productie & consumptie
- Klimaat

In 2017 hebben we dit certificaat behaald.

6.2 Duurzaamheidscertificaat

Het duurzaamheidscertificaat van Stichting Veldleeuwerik is in 2016 door Brussel goedgekeurd. Dat geeft Veldleeuwerik-gecertificeerde telers meer mogelijkheden om te voldoen aan de vergroeningseisen van het GLB.

De Hoeksche Hoeve heeft dit duurzaamheidscertificaat doordat we elk jaar een duurzaamheidsplan indienen, naar de verplichte bijeenkomsten gaan en door de gesprekken met de collega's en lezingen van externe experts in staat zijn om steeds duurzamer te produceren.

Veldleeuwerik-gecertificeerde telers zetten verschillende duurzaamheidsstappen. Zij zijn verplicht een duurzaamheidsplan op te stellen, bijeenkomsten te volgen, en maatregelen te nemen op bepaalde duurzaamheid indicatoren.

6.3 Global gap:

Onze aardappelen zijn Global Gap gecertificeerd. Een wereldwijde standaard voor voedselveiligheid, Naast voedselveiligheid besteedt **GlobalGAP** ook aandacht aan dierenwelzijn, milieu, natuur en arbo-omstandigheden. Het systeem geeft zekerheid over de beheersing van het voortbrengingsproces van voedingsmiddelen. Met een Globalgap certificaat wordt voldaan aan wet- en regelgeving en wordt productveiligheid en productaansprakelijkheid verzekerd.

7 Doelstelling voor de toekomst

De voortschrijdende techniek stelt ons steeds meer in staat om duurzamer te werken, wij volgen deze ontwikkelingen op de voet en zodra er mogelijkheden zijn om te verbeteren passen wij de nieuwe technieken toe. Wij werken met de best mogelijke technieken die voor ons bedrijf in te passen zijn.

Doelstelling voor de volgende 5 jaar zijn:

- CO2 footprint laten uitrekenen voor ons bedrijf en deze jaarlijks met 10% te laten verminderen. Plan was 2016, maar door enorme complexiteit doorgeschoven naar 2017
- Gewasbeschermingsmiddelen met 20% reduceren (in 2017 15% behaald)
- Gebruikte zonnebloemolie zelf verwerken tot brandstof (voor verwarming behaald in 2016)
- Bemesting voor 100% uit dierlijke mest te halen.
- Verpakking alleen uit niet fossiele grondstoffen
- Totale energieverbruik voor 35% uit CO2 neutrale energie halen.
- Verdere energie besparing met 20%

7.1 Doelstelling voor de verdere toekomst:

Emissieloos boeren.

7.2 Maatschappelijk Verantwoord ondernemen:

We vinden het belangrijk dat kinderen weten waar hun voedsel vandaan komt. Regelmatig leiden we klassen rond om kinderen uit te leggen hoe chips gemaakt wordt en hoe aardappelen groeien. Verder verlenen we assistentie/informatie voor spreekbeurten.

We delen onze kennis met kleine boeren in ontwikkelingslanden door daar kleine/lokale chips fabrieken op te zetten. In Rwanda hebben we geholpen om een chipsfabriek te vestigen. Dit geeft de boeren de kans om waarde toe te voegen aan hun product en hun inkomen te verbeteren. Het bewaren van aardappelen is door het klimaat en het gebrek aan voorzieningen moeilijk in Rwanda. Door directe verwerking gaan er minder aardappelen verloren. We begeleiden nu de boeren om in coöperatief verband aardappelen te telen zodat kennis wordt gedeeld. Dit verhoogt de opbrengsten van de aardappelteelt. Henk Scheele gaat regelmatig zelf naar het gebied en er komen ook mensen uit Rwanda om bij de Hoeksche Chips te leren. In Congo worden eerste stappen gezet om daar de boeren te helpen met het verbeteren van hun aardappelteelt. <http://www.argenpapa.com.ar/noticia/929-holanda-nederlandse-teler-helpt-rwandese-aardappeltelers>

8 Erkend streekproduct

Omdat we voor meer dan 60% grondstoffen uit de regio gebruiken, in de streek produceren en bovendien op een maatschappelijk verantwoorde wijze produceren, zijn Hoeksche Chips een erkend streekproduct. De eisen hiervoor zijn:

- er is een duidelijk omschreven productiegebied: de streek
- de grondstoffen zijn afkomstig uit de streek
- de be- en verwerking vindt plaats in de streek
- producten en grondstoffen worden op een maatschappelijk verantwoorde wijze geproduceerd

<http://www.erkendstreekproduct.nl/keurmerk/>

